מתמטיקה

פרק 30 - חשבון דיפרנציאלי - בעיות קיצון

תוכן העניינים

1. בעיות קיצון יסודיות עם מספרים 1
2. בעיות קיצון בהנדסת המישור 3
3. בעיות קיצון בפונקציות וגרפים 7
4. בעיות קיצון בהנדסת המרחב 11
5. בעיות קיצון עם תשובה נתונה 13
6. בעיות קיצון שונות בהנדסת המישור 14
7. בעיות קיצון שונות בהנדסת המרחב 18
8. בעיות קיצון שונות בפונקציות וגרפים 20

בעיות קיצון יסודיות עם מספרים:

סיכום כללי:

שלבי עבודה:

- נגדיר את אחד הגדלים בשאלה כ- x.
- נבטא את שאר הגדלים בשאלה באמצעות x.
- נבנה פונקציה שמבטאת את מה שרצינו שיהיה מינימלי/מקסימלי.
- נגזור את הפונקציה, נשווה לאפס ונחלץ ערך/ערכי ה- x.
- נוודא שערך ה- x מהסעיף הקודם הוא אכן מינימום/מקסימום באמצעות "y" (או טבלה).
- ננסח את התשובה לשאלה המקורית.

שאלות:

1) מבין כל זוגות המספרים שסכומם 14 מצא את הזוג שמכפלתו מקסימלית.

2) נתונים שלושה מספרים שסכומם 24. המספר הראשון שווה למספר השני.
מצא מהם המספרים אם ידוע שמכפלתם מקסימלית.

3) מצא את המספר החיובי שאם נוסיף לו את המספר ההופכי לו הסכום המתקבל יהיה מינימלי.

4) נתונים שלושה מספרים שסכומם הוא 36. ידוע שמספר אחד זהה לשני.

א. מה צריכים להיות שלושת המספרים כדי שמכפלתם תהיה מקסימלית?

ב. כיצד תשתנה התוצאה אם מספר אחד יהיה גדול פי 2 מהשני במקום שווה לו?

ג. באיזה מקרה תהיה מכפלה גדולה יותר?

5) x ו- y הם שני מספרים המקיימים: $x+6y=60$.

א. הבע את y באמצעות x.

ב. מה צריכים להיות המספרים x ו- y כדי שמכפלת ריבועיהם תהיה מקסימלית?

ג. מהי המכפלה הנ"ל?

תשובות סופיות:

1) 7 , 7.

2) 8 , 8 , 8.

3) 1.

4) א. 12, 12, 12 ב. 8, 12, 16 ג. מקרה א'.

5) א. $y=10-\frac{x}{6}$ ב. $x=30$, $y=5$ ג. $M=22500$.

בעיות קיצון בהנדסת המישור:

שאלות:

6) מבין כל המשולשים שווי השוקיים שהיקפם 24 ס"מ מצא את אורך בסיסו של המשולש בעל השטח הגדול ביותר.

7) ענה על הסעיפים הבאים:

א. מבין כל המשולשים שווי השוקיים שהיקפם a, מצא את בסיסו של המשולש בעל השטח הגדול ביותר.

ב. הוכח: מבין כל המשולשים שווי השוקיים בעלי אותו היקף, המשולש בעל השטח הגדול ביותר הוא משולש שווה צלעות.

8) במשולש ישר זווית סכום אורכי הניצבים הוא 12 ס"מ.

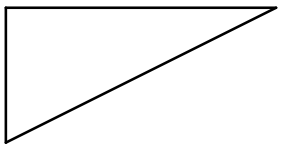

א. מה צריך להיות אורך כל ניצב, כדי שטח המשולש יהיה מקסימלי?

ב. מהו השטח המקסימלי?

ג. מה יהיה אורך היתר במשולש במקרה זה?

9) במשולש ישר זווית ABC ($\sphericalangle B=90°$) הנקודה E נמצאת על היתר AC כך שהמרובע EDBF הוא מלבן.

נתון: AB = 20 ס"מ , BC = 16 ס"מ.

מצא את שטחו של המלבן בעל השטח הגדול ביותר.

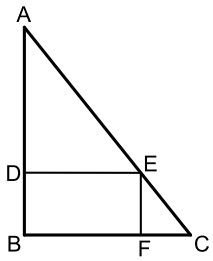

10) במשולש ישר זווית ABC ($\sphericalangle B=90°$) הנקודה E נמצאת על היתר AC כך שהמרובע EDBF הוא מלבן.

נתון: $AB=a$, $BC=b$.

מצא את שטחו של המלבן בעל השטח הגדול ביותר.

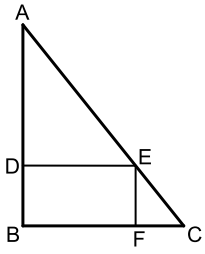

11) במשולש ישר הזווית ABC ($\sphericalangle B=90°$), AD הוא תיכון לניצב BC

ידוע כי סכום אורכי הניצבים הוא 20 ס"מ.

מצא מה צריכים להיות אורכי הניצבים עבורם אורך התיכון AD יהיה מינימלי.

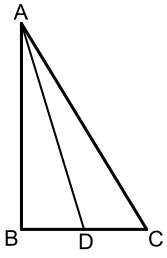

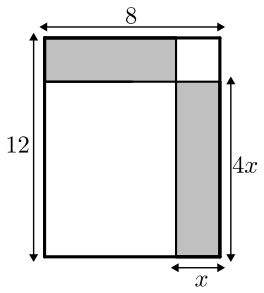

12) נתון מלבן שאורכי צלעותיו הם 8 ס"מ ו-12 ס"מ כמתואר באיור. מקצים קטעים באורכים של x ו-$4x$ על צלעות המלבן כך שנוצרים המלבנים המסומנים.
מצא את x עבורו סכום שטחי המלבנים הוא מינימלי.

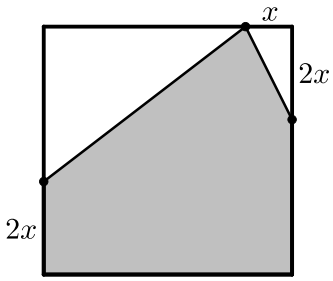

13) נתון ריבוע בעל אורך צלע של 16 ס"מ.
מקצים קטע שאורכו x על הצלע העליונה ושני קטעים שאורכם $2x$ על הצלעות הצדדיות כמתואר באיור כך שנוצר המחומש המסומן.
מצא מה צריך להיות ערכו של x עבורו שטח המחומש יהיה מקסימלי.

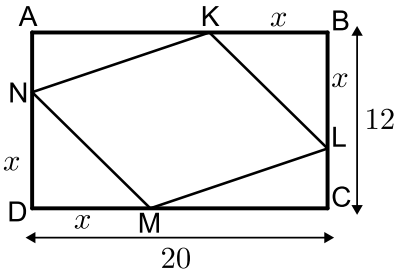

14) הנקודות K , L , M , N מקצות קטעים שווים במלבן ABCD כך ש: $BK = BL = DM = DN = x$.
צלעותיו של המלבן הן 20 ס"מ ו-12 ס"מ.

א. הבע באמצעות x את סכום שטחי המשולשים: $\Delta AKN + \Delta KBL + \Delta CLM + \Delta DNM$.

ב. מצא מה צריך להיות x כדי ששטח המרובע LKNM יהיה מקסימלי.

ג. מה הוא השטח של המרובע LKNM במקרה זה?

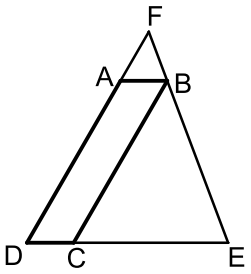

15) המרובע ABCD הוא מקבילית.
מהקדקוד B מעבירים את הצלע EF הנפגשת עם המשכי הצלעות DC ו-AD.
ידוע כי מידות המקבילית הן: $AB = 2$ ס"מ , $AD = 8$ ס"מ.
מסמנים את אורך הצלע DE ב-x.

א. הבע באמצעות x את אורך הצלע DF.

ב. מצא את x עבורו סכום הצלעות DE ו-DF הוא מינימלי.

ג. מה הוא הסכום המינימלי?

16) חיים הוא אחד מעובדי חברת "דפוס יהלום בע"מ".
תפקידו של חיים הוא להדביק גלויות על משטחי קרטון בעלי שטח מינימלי כך שיישארו רווחים של 3 ס"מ מקצות הקרטון העליון והתחתון, ו-5 ס"מ מצדי הקרטון (ראה איור).

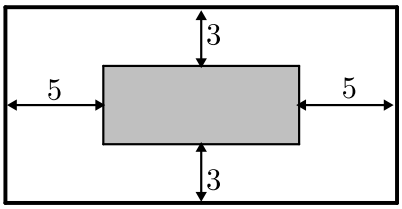

יום אחד קיבל חיים שיחת טלפון מלקוח אנונימי ששאל אותו את השאלה הבאה: "יש לי מגוון גדול של גלויות במידות שונות אשר שטחן זהה והוא 60 סמ"ר.
מה הן המידות של גלויה אשר שטח משטח הקרטון שלה יהיה מינימלי?".

א. עזור לחיים לענות ללקוח על שאלתו והראה דרך חישוב.

ב. מה יהיו מידות הקרטון עבור הגלויה המסוימת?

17) אלינה קיבלה משימה בשיעור מלאכה: יש להכין מסגרת לתמונה מלוח עץ ששטחו הכולל הוא 242 סמ"ר כך שעובי המסגרת בצדדים יהיה 2 ס"מ ובקצוות העליון והתחתון –4 ס"מ (ראה איור).
כדי לבחור את מידות לוח העץ, אלינה צריכה לדעת את השטח המקסימלי שעליה לנסר עבור המקום לתמונה (השטח המסומן).

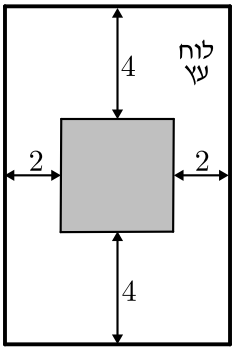

א. מה יהיו מידות לוח העץ שאלינה צריכה להזמין עבור המשימה?

ב. מה יהיה השטח המקסימלי לתמונה עבור המידות שאלינה בחרה?

18) במעגל שמרכזו O ורדיוסו $10\sqrt{5}$ ס"מ העבירו מיתר AB שמרחקו ממרכז המעגל הוא 4 ס"מ.
במקטע שיוצר המיתר חסום מלבן כמתואר בשרטוט.
מצא את היקפו של המלבן בעל ההיקף הגדול ביותר.

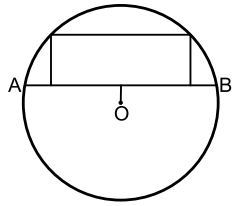

19) במעגל שמרכזו O ורדיוסו R העבירו מיתר AB שמרחקו ממרכז המעגל הוא a.
במקטע שיוצר המיתר חסום מלבן כמתואר בשרטוט.
מצא את היקפו של המלבן בעל ההיקף הגדול ביותר.

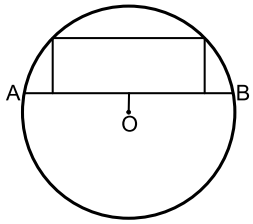

20) שני הולכי רגל יוצאים בו זמנית לדרכם, האחד מעיר A מערבה לעיר B והשני מעיר B דרומה לעיר C.
המרחק בין הערים A ו-B הוא 20 ק"מ.
מהירות הרוכב שיצא מ-A היא 4 קמ"ש ומהירות הרוכב השני 2 קמ"ש.
כעבור כמה זמן מיציאת הרוכבים יהיה המרחק ביניהם מינימלי?
מצא גם את המרחק המינימלי.

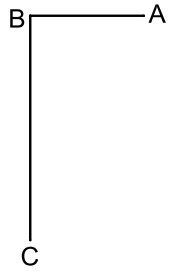

21) אדם נמצא על אי במרחק 0.5 ק"מ מהחוף.
על החוף, במרחק של 3 ק"מ מהנקודה הקרובה ביותר לאי, נמצאת גלידריה.
האדם שוחה במהירות של 8 קמ"ש ורץ על החוף במהירות של 10 קמ"ש.
לאיזה מרחק מהגלידריה עליו לשחות כדי להגיע לגלידריה בזמן הקצר ביותר?

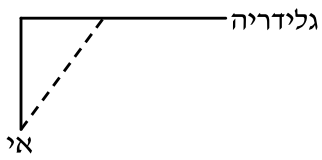

22) אדם מתכנן לבנות מרפסת בביתו ורוצה להציב מעקה סביב המרפסת.
שטח המרפסת המתוכנן הוא 24 מ"ר.
מחיר מעקה בחזית המרפסת (BC) הוא 120 ₪ למטר ומחיר מעקה בצדי המרפסת הוא 40 ₪ למטר.
מה צריכים להיות ממדי המרפסת כדי שמחיר המעקה יהיה מינימלי?

תשובות סופיות:

6) 8 ס"מ.

7) א. $a/3$ ב. הוכחה.

8) א. 6 ס"מ ו-6 ס"מ ב. 18 סמ"ר ג. $6\sqrt{2}\approx 8.48$ ס"מ.

9) 80 סמ"ר $S=$.

10) $\frac{ab}{4}$ יחידות שטח.

11) 4 ס"מ, 16 ס"מ.

12) $x=2.75$.

13) $x=6$.

14) א. $2x^2-32x+240$ ב. $x=8$ ג. 128 סמ"ר $S=$.

15) א. $DF=\frac{8x}{x-2}$ ב. $x=6$, $L=\frac{x^2+6x}{x-2}$ ג. $L=18$.

16) א. 6 ס"מ על 10 ס"מ. ב. 12 ס"מ על 20 ס"מ.

17) א. 11 ס"מ על 22 ס"מ. ב. $S=98$.

18) 92 ס"מ.

19) $2\sqrt{5R}-2a$ יחידות אורך.

20) 4 שעות, המרחק: $\sqrt{80}$ ק"מ.

21) $2\frac{1}{3}$ ק"מ.

22) $4\cdot 6$.

בעיות קיצון בפונקציות וגרפים:

שאלות:

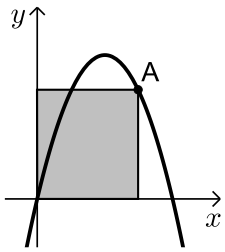

23) נתונה הפונקציה $f(x)=6x-x^2$.
מנקודה A שעל הפונקציה ברביע הראשון הורידו אנכים לצירי השיעורים כך שנוצר מלבן כמתואר בשרטוט.
מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי ששטח המלבן יהיה מקסימלי?

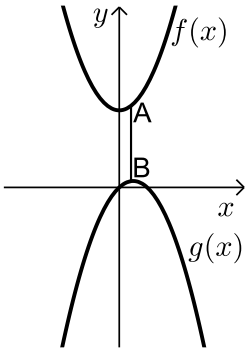

24) נתונות הפונקציות: $f(x)=x^2+12$ ו- $g(x)=2x-x^2$
כמתואר: הנקודות A ו-B נמצאות בהתאמה על הגרפים של הפונקציות: $f(x)$ ו- $g(x)$ כך שהקטע AB מקביל לציר ה- y.
מצא מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי שאורך הקטע AB יהיה מינימלי.

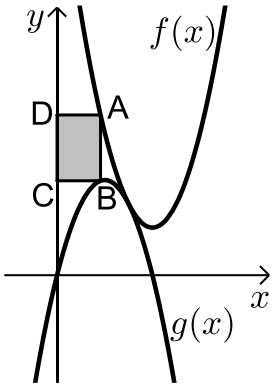

25) באיור שלפניך מתוארים הגרפים של הפונקציות: $f(x)=x^2-8x+18$ ו- $g(x)=-x^2+4x$.
הנקודה A נמצאת על גרף הפונקציה $f(x)$ והנקודה B נמצאת על גרף הפונקציה $g(x)$ כך שהקטע AB מקביל לציר ה- y. מעבירים אנכים מהנקודות A ו-B לציר ה- y כך שנוצר מלבן (המסומן).
נסמן את שיעור ה- x של הנקודה A ב- t.

א. הבע באמצעות t את שטח המלבן המסומן.

ב. מצא את ערכו של t עבורו שטח המלבן הוא מקסימלי.

ג. מה יהיה שטח המלבן במקרה זה?

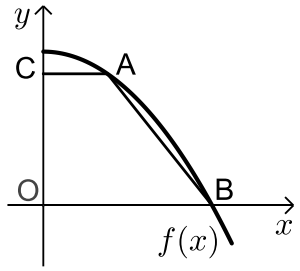

26) נתונה הפונקציה: $f(x)=36-x^2$.
על גרף הפונקציה ברביע הראשון מסמנים נקודה A.
מהנקודה A מעבירים ישר המקביל לציר ה- x שחותך את ציר ה- y בנקודה C. הנקודה B היא נקודת החיתוך של הפונקציה עם ציר ה- x ו-O ראשית הצירים.

א. מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי ששטח הטרפז ABOC יהיה מקסימלי?

ב. מה יהיה שטח הטרפז במקרה זה?

27) נתונה הפונקציה: $f(x)=\frac{4}{x}$ ונתון הישר: $y=-x-3$.

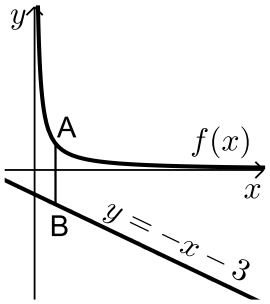

הנקודה A נמצאת על גרף הפונקציה $f(x)$
והנקודה B נמצאת על גרף הישר כך שהקטע AB מקביל לציר ה- y.
מצא מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי שאורך הקטע AB יהיה מינימלי.

28) נתונות שתי פונקציות: $f(x)=\frac{1}{2}x^2$ ו- $g(x)=-\frac{1}{x}$.

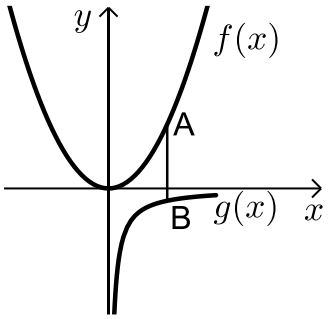

מסמנים נקודה A על גרף הפונקציה $f(x)$
ונקודה B על גרף הפונקציה $g(x)$ כך שהקטע AB מקביל לציר ה- y.
מצא את שיעורי הנקודות A ו-B עבורן אורך הקטע AB מינימלי.

29) באיור שלפניך מתוארים הגרפים של הפונקציה: $f(x)=\frac{x+8}{x-1}$ והישר: $y=\frac{9x}{25}$.

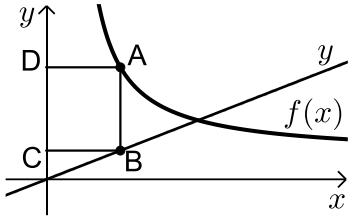

הנקודות A ו-B נמצאות על הגרפים של הפונקציות כך שהקטע AB מקביל לציר ה- y.
מהנקודות A ו-B מותחים אנכים לציר ה- y כך שנוצר המלבן ABCD.
נסמן את שיעור ה- x של הנקודה A ב- t.

א. הבע באמצעות t את היקף המלבן ABCD.

ב. מצא את t עבורו היקף המלבן הוא מינימלי.

ג. מה יהיה ההיקף במקרה זה?

30) נתונה הפונקציה $f(x)=\frac{2}{x-1}$ והישר $y=2x$.
בין הישר והפונקציה ברביע הראשון חסמו מלבן.
מצא את מידות המלבן שהיקפו מינימלי.

31) נתונה הפונקציה: $f(x)=\frac{x+12}{x^2+3}$ בתחום: $x\geq 0$.

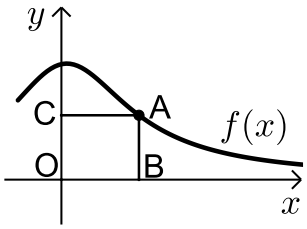

מקצים נקודה A על גרף הפונקציה וממנה מורידים אנכים לצירים כך שנוצר המלבן ABCO כמתואר באיור.

א. מצא מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A עבורם שטח המלבן יהיה מקסימלי.

ב. מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A עבורם שטח המלבן יהיה מינימלי בתחום הנ"ל.

32) נתונה הפונקציה: $f(x)=\frac{x+10}{x-2}$.

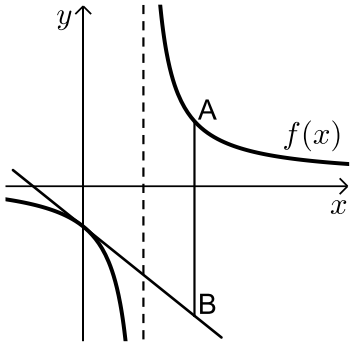

מעבירים משיק לגרף הפונקציה דרך נקודת החיתוך שלה עם ציר ה-y.

א. מצא את משוואת המשיק.

מסמנים נקודה A על גרף הפונקציה $f(x)$ ברביע הראשון ו-B על גרף המשיק כך שהקטע AB מקביל לציר ה-y.

ב. מצא את שיעורי הנקודה A עבורן אורך הקטע AB הוא מינימלי.

ג. מה יהיה אורך הקטע AB במקרה זה?

33) נתונה הפונקציה $f(x)=\frac{1}{x^3}$.

מצא שיעורי נקודה על הפונקציה ברביע הראשון, שסכום הקטעים שהמשיק בה מקצה על הצירים הוא מינימלי.

34) נתונות הפונקציות $f(x)=2\sqrt{x}$ ו-$g(x)=\frac{1}{3}x^3$.

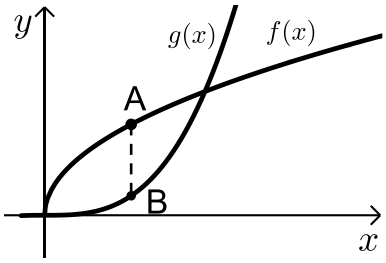

את הנקודה A שעל $f(x)$ חיברו עם הנקודה B, שנמצאת מתחתיה על $g(x)$ כך שהקטע AB מקביל לציר ה-y.

מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי שאורך הקטע AB יהיה מקסימלי?

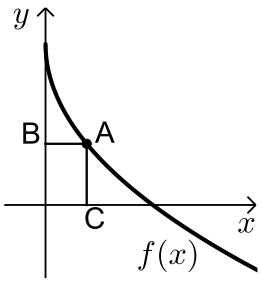

35) באיור שלפניך מתואר גרף הפונקציה: $f(x)=6-3\sqrt{x}$.
הנקודה A נמצאת על גרף הפונקציה ברביע הראשון.
מהנקודה A מותחים אנכים לצירים אשר חותכים אותם בנקודות B ו-C כמתואר באיור.
נסמן את שיעור ה-x של הנקודה A ב-t.

א. הבע באמצעות t את סכום הקטעים AC+AB.

ב. מצא את ערכו של t עבורו סכום הקטעים הנ"ל יהיה מינימלי.

36) נתונות הפונקציות: $f(x)=1-x^2$ ו- $g(x)=bx^2$ $(b>0)$.
הפונקציות נחתכות בנקודות A ו-B.
מצא את ערכו של b שבעבורו הקטע AO מינימלי (O– ראשית הצירים).

תשובות סופיות:

23) $A(4,8)$.

24) $A(0.5,12.25)$.

25) א. $S=2t^3-12t^2+18t$ ב. $t=1$ ג. $S=8$.

26) א. $A(2,32)$ ב. $S=128$.

27) $A(2,2)$.

28) $A\left(1,\frac{1}{2}\right)$, $B(1,-1)$.

29) א. $P=\frac{1.28t^2+0.72t+16}{t-1}$ ב. $t=4\frac{3}{4}$ ג. $P=$ 12.88 ס"מ.

30) $1\cdot 2$.

31) א. $A(2,2)$ ב. $A(0,4)$.

32) א. $y=-3x-5$ ב. $A(4,7)$ ג. $AB=24$.

33) $\left(\sqrt{3},\frac{1}{3\sqrt{3}}\right)$.

34) $A(1,2)$.

35) א. $l=t+6-3\sqrt{t}$ ב. $t=2.25$.

36) $b=1$.

בעיות קיצון בהנדסת המרחב:

שאלות:

37) נתונה תיבה שבסיסה ריבוע ושטח הפנים שלה הוא 96 סמ"ר.
מצא את מידות התיבה שנפחה מקסימלי.

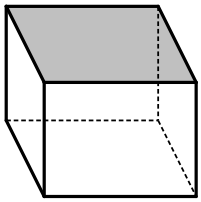

38) נתונה תיבה שבסיסה ריבוע ושטח פניה (ללא המכסה) הוא 75 סמ"ר.
מצא את אורך צלע הבסיס של התיבה שנפחה הוא מקסימלי.

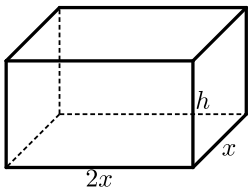

39) נתונה תיבה שבסיסה הוא מלבן שבו צלע אחת גדולה פי 2 מהצלע הסמוכה לה כמתואר באיור.
ידוע כי גובה התיבה h וצלע המלבן הקטנה x מקיימים: $x+h=9$.
מצא מה צריכים להיות מידות בסיס התיבה כדי שנפחה יהיה מקסימלי.

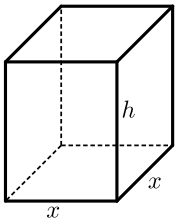

40) נתונה תיבה שגובהה הוא h ובסיסה הוא ריבוע שאורך צלעו היא x.
נתון כי צלע הריבוע וגובה התיבה מקיימים: $4x+h=63$.

א. הבע את h באמצעות x.

ב. הבע את שטח הפנים של התיבה באמצעות x.

ג. מה צריך להיות ערכו של x כדי ששטח הפנים יהיה מקסימלי?

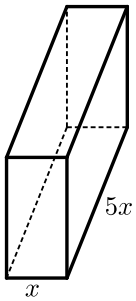

41) ליוסי משטח פח אשר הוא רוצה לבנות תיבה ממנו שנפחה הכולל הוא 225 סמ"ק. יוסי רוצה שאורך הבסיס יהיה גדול פי 5 מרוחבו כמתואר באיור הסמוך. כמות הפח שיש בידי יוסי מוגבלת ולכן הוא רוצה לדעת מה היא הכמות המינימלית של פח שעליו להשתמש בכדי להשיג את מבוקשו.
מצאו את כמות הפח המינימלית.

42) לבניית תיבה שנפחה 144 סמ"ק ואורך בסיסה גדול פי 2 מרוחב בסיסה דרושים שני חומרים להם שני מחירים שונים: החומר לבסיס התחתון יקר פי 3 מהחומר לפאות הצדדיות והבסיס העליון.
מהן מידות התיבה הזולה ביותר שניתן לבנות?

43) מכל הגלילים הישרים שהיקף פרישת המעטפת שלהם הוא k מצא את נפחו של הגליל בעל הנפח המקסימלי.

44) באיור שלפניך מתוארים תיבה שבסיסה ריבוע וגליל החסום בתוך התיבה. רדיוס הגליל יסומן ב- x וגובהו ב- h.
ידוע כי הסכום של x ו- h הוא 12 ס"מ.

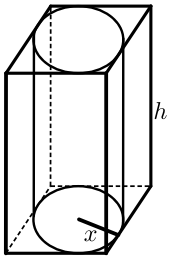

א. הבע באמצעות x את אורך מקצוע הבסיס של התיבה.

ב. ענה על הסעיפים הבאים:

i. הבע באמצעות x את נפח הגליל.

ii. הבע באמצעות x את נפח התיבה.

ג. מצא את x עבורו הנפח הכלוא בין התיבה לגליל יהיה מקסימלי.

45) נתונה פירמידה מרובעת, משוכללת וישרה.
אורך מקצוע צדדי בפירמידה הוא k ושטח המעטפת שלה הוא S.
הוכח: $S < 2k^2$.

תשובות סופיות:

37) $4\cdot 4\cdot 4$ ס"מ.

38) 5 ס"מ.

39) בסיס: 6 ס"מ, 12 ס"מ. גובה: 3 ס"מ.

40) א. $h = 63 - 4x$ ב. $p = -14x^2 + 252x$ ג. $x = 9$.

41) 3 ס"מ, 15 ס"מ ו-5 ס"מ.

42) $3\cdot 6\cdot 8$ ס"מ.

43) $\frac{k^3}{216\pi}$ יחידות נפח $= V$.

44) א. $2x$ ב. i. $V = 12\pi x^2 - \pi x^3$ ii. $V = 48x^2 - 4x^3$
ג. $x = 8$.

45) הוכחה.

בעיות קיצון עם תשובה נתונה:

שאלות:

בעיות קיצון בהנדסת המרחב:

1) נתונים שני מספרים חיוביים p ו- q שסכומם a.

הראה שכאשר מתקיים $\frac{p}{q}=\frac{n}{m}$ ערך הביטוי $p^n q^m$ (n ו- m טבעיים) מקסימלי.

2) הוכח שמכל החרוטים הישרים שנפחם πk סמ"ק, החרוט בעל שטח המעטפת המינימלי הוא זה שגובהו $\sqrt[3]{6k}$ ס"מ.
(שטח מעטפת של חרוט הוא πRl , כאשר l הוא הקו היוצר של החרוט).

בעיית קיצון עם תנועה:

3) מהירותו של רכב היא v קמ"ש ועליו לנסוע דרך של S ק"מ.

לרכב יש הוצאות נסיעה של $\frac{v}{400}$ ₪ לכל ק"מ נסיעה ו- $\frac{v^2}{200}+48$ ₪ לכל שעת נסיעה.
הראה שכדי שהוצאותיו יהיו מינימליות על הרכב לנסוע במהירות של 80 קמ"ש.

תשובות סופיות:

1) הוכחה.
2) הוכחה.
3) הוכחה.

בעיות קיצון שונות בהנדסת המישור:

שאלות:

1) בטרפז שווה-שוקיים ABCD (AB||CD) אורך השוק הוא 4 ס"מ ואורך הבסיס הקטן הוא 6 ס"מ.
DE הוא הגובה מקדקוד D (ראה ציור).
מה צריך להיות אורך הקטע AE כדי ששטח הטרפז יהיה מקסימלי?

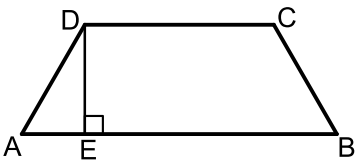

2) נתון מלבן ABCD .
נסמן ב- x את אחת מצלעות המלבן (ראה ציור).
אם היקף המלבן הוא 60 ס"מ:

א. בטא באמצעות x את שטח המלבן.

ב. אם היקף המלבן הוא p מצא מה צריכות להיות אורכי צלעות המלבן כדי ששטחו יהיה מקסימלי.
(הבע את אורכי הצלעות באמצעות p).

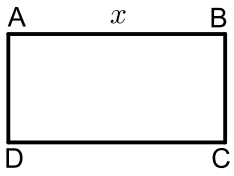

3) נתון מלבן ABCD כך ש- $AD=BC=$ 5 ס"מ, $AB=CD=$ 10 ס"מ. על צלעות המלבן מקצים קטעים: $AP=AQ=CS=CR=x$ (ראה ציור).
מה צריך להיות ערכו של x כדי ששטח המקבילית PQRS יהיה מקסימלי?

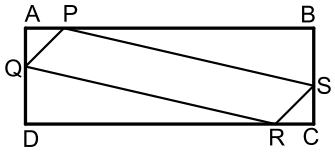

4) במשולש ישר זווית ΔABC $(\sphericalangle C=90°)$ סכום אורכי הניצבים הוא 8 ס"מ. על היתר AB בונים ריבוע ABDE.
מה צריכים להיות אורכי הניצבים כדי ששטח המחומש AEDBC יהיה מינימלי?

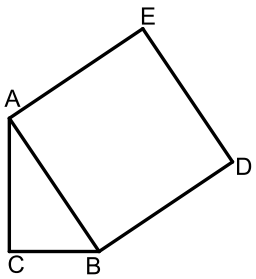

5) בחצי עיגול שרדיוסו 8 ס"מ חוסמים מלבן ABCD, כך שהצלע AB של המלבן מונחת על הקוטר, והקדקודים C ו-D מונחים על הקשת (ראה ציור).
מה צריך להיות אורך הצלע AB כדי ששטח המלבן יהיה מקסימלי?

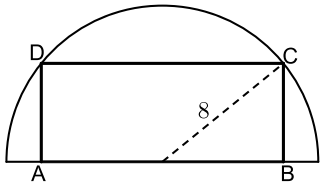

6) במשולש ישר-זווית ΔABC $(\sphericalangle B = 90°)$,
סכום אורכי הניצבים הוא 30 ס"מ.
AD הוא תיכון לניצב BC.
חשב מה צריכים להיות אורכי הניצבים,
על מנת שריבוע אורך התיכון יהיה מינימלי.

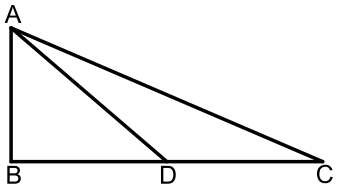

7) בחוברת פרסום, שטח כל עמוד הוא 600 סמ"ר.
רוחב השוליים בראש העמוד ובתחתיתו הוא 8 ס"מ,
ורוחב השוליים בצדדים הוא 3 ס"מ.
מצא מה צריך להיות האורך והרוחב של כל עמוד כדי שהשטח
המיועד לדפוס יהיה מקסימלי (השטח המסומן בציור).

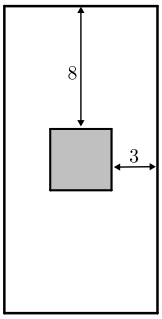

8) בריבוע ABCD הנקודות E , F , G נמצאות על
הצלעות AB , BC , DC בהתאמה, כך
ש- BE = BF , CF = CG (ראה ציור).
נתון כי האורך של צלע הריבוע הוא 6 ס"מ.

א. סמן ב- x את BF ואת BE , והבע באמצעות x
את הסכום של שטחי המשולשים EBF ו- FCG
(השטח המסומן בציור)

ב. ענה על הסעיפים הבאים:

i. מצא את x שעבורו סכום שטחי המשולשים הוא מינימלי.

ii. חשב את הסכום המינימלי של שטחי המשולשים.

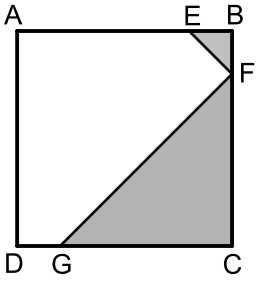

9) נתון ריבוע ABCD שאורך צלעו 10 ס"מ.
E היא נקודה כלשהי מחוץ לריבוע, כך שהמשולש DEC הוא
שווה שוקיים (ED = EC).
שוקי המשולש חותכות את הצלע AB בנקודות M ו- N (ראה ציור).
מצא מה צריך להיות אורך הקטע AM כדי שהסכום של
שטחי המשולשים EMN , AMD , BNC יהיה מינימלי.

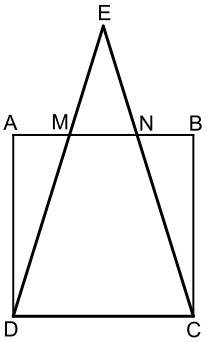

10) נתון מעגל שרדיוסו R. במעגל זה חסום טרפז שו"ש,
כך שהבסיס הגדול של הטרפז הוא קוטר במעגל (ראה ציור).
מבין כל הטרפזים החסומים באופן זה,
הבע באמצעות R את אורך הבסיס הקטן בטרפז
ששטחו מקסימלי.

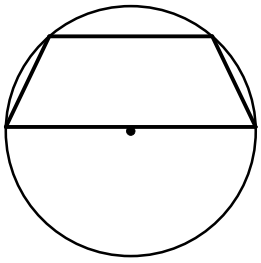

11) נתונה גזרה של רבע עיגול שמרכזו O ורדיוסו 10 ס״מ.
בונים מלבן ABCD, כך שרבע המעגל משיק לצלע DC בנקודת האמצע שלה, והקדקודים A ו-B נמצאים על הרדיוסים התוחמים את הגזרה (ראה ציור).
מבין כל האלכסונים של המלבנים ABCD שנוצרים באופן זה, מצא את אורך האלכסון הקצר ביותר.

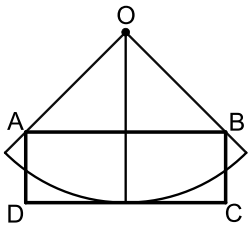

12) ABCDE הוא מחומש המורכב ממשולש ABE וממלבן EBCD (ראה ציור).
נתון: 2 ס״מ = BC, 4 ס״מ = AE =AB.
מצא את השטח של המחומש ששטחו מקסימלי.

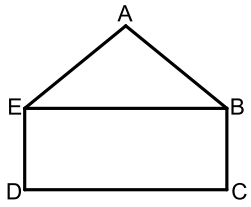

13) מתבוננים בכל המשולשים ישרי הזווית ABC החוסמים חצי מעגל שרדיוסו R כמתואר בציור.
מהן זוויות המשולש שסכום הניצבים שלו הוא מינימלי?

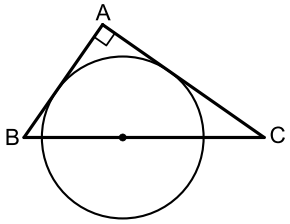

14) במעגל שרדיוסו R חסומים משולשים כך שהגודל של הזווית בכל אחד מהמשולשים הוא $\frac{2\pi}{5}$.
מצא את הזוויות במשולש בעל ההיקף המקסימלי.

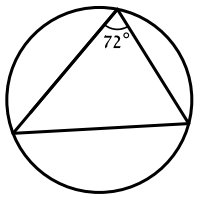

תשובות סופיות:

1) 1.7 ס"מ $AE=$.
2) א. $x(30-x)$ ב. כל צלע שווה ל- $0.25p$.
3) 3.75 ס"מ $x=$.
4) $AC=BC=4$.
5) $AB=2\sqrt{32}$.
6) 24 ס"מ $BC=$, 6 ס"מ $AB=$.
7) אורך : 40 ס"מ, רוחב : 15 ס"מ.
8) א. $S=x^2-6x+18$ ב.i. $x=3$ ב. ii. 9 סמ"ר.
9) $AM=\frac{5}{\sqrt{2}}$.
10) בסיס קטן $R=$.
11) $4\sqrt{5}$ ס"מ.
12) $12\sqrt{3}$ סמ"ר.
13) $90°$, $45°$, $45°$.
14) $\frac{2}{5}\pi$, $\frac{3}{10}\pi$, $\frac{3}{10}\pi$.

בעיות קיצון שונות בהנדסת המרחב:

שאלות:

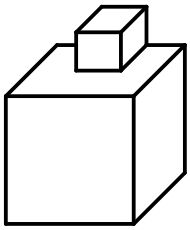

15) גובהו של "מגדל" הבנוי משתי קוביות (לאו דווקא שוות) הוא 8 ס"מ.
מה צריך להיות אורך המקצוע של הקובייה התחתונה כדי שנפח המגדל (סכום נפחי הקוביות) יהיה מינימלי?

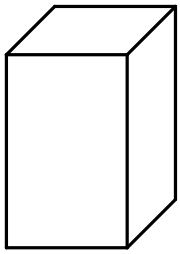

16) בונים תיבה שגובהה y ס"מ, ובסיסה ריבוע, שאורך צלעו x ס"מ (ראה ציור), כך שההיקף של כל אחת מהדפנות הצדדיות שווה ל-12 ס"מ.
מה צריך להיות אורך צלע הבסיס כדי שנפח התיבה יהיה מקסימלי?

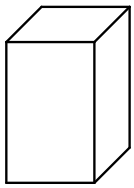

17) יש לבנות תיבה פתוחה מלמעלה, שבסיסה ריבוע ושטח פניה הוא 75 סמ"ר (במקרה זה שטח הפנים מורכב מבסיס אחד ומארבע פאות צדדיות). מכל התיבות שאפשר לבנות, מצא את ממדי התיבה (צלע הבסיס וגובה) שנפחה מקסימלי.

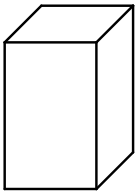

18) יש להכין מחוט תיל "שלד" (מסגרת) של תיבה, שבסיסה ריבוע ונפחה 1000 סמ"ק.
מהו האורך המינימלי של החוט הנחוץ ליצירת התיבה?

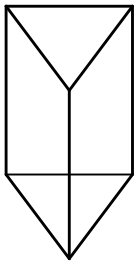

19) מחוט שאורכו a ס"מ יש לבנות מנסרה משולשת ישרה, שבסיסה הוא משולש שווה צלעות. מצא איזה חלק מאורך החוט יש להקצות לצלע הבסיס x ואיזה חלק לגובה y כדי שיתקיים (בטא ע"י a):

א. שטח המעטפת של המנסרה יהיה מקסימלי.

ב. נפח המנסרה יהיה מקסימלי.

20) מכל הפירמידות המרובעות, המשוכללות והישרות, שאורך המקצוע הצדדי שלהן הוא a, מצא את נפחה של הפירמידה בעלת הנפח המקסימלי.

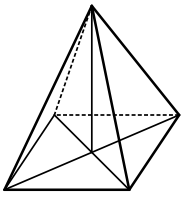

21) מכל הפירמידות הישרות, שבסיסן ריבוע ושטח הפנים שלהן הוא 200 סמ"ר, חשב את נפחה של הפירמידה בעלת הנפח המקסימלי.

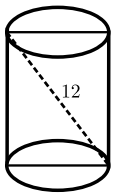

22) אלכסון החתך הצירי של גליל ישר הוא 12 ס״מ (ראה ציור).
מצא מה צריכים להיות גובה הגליל ורדיוס בסיסו כדי שנפחו יהיה מקסימלי.

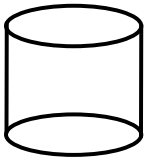

23) נתון מיכל גלילי פתוח מלמעלה שקיבולו 64 מ״ק.
המיכל עשוי כולו מפח.
הראה כי שטח הפח הוא מינימלי כאשר רדיוס הבסיס הוא $\frac{4}{\sqrt[3]{\pi}}$ מטר.

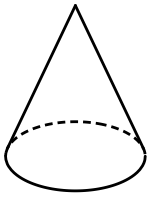

24) מבין כל החרוטים שאורך הקו היוצר שלהם הוא 10 ס״מ (ראה ציור), מהו נפח החרוט שנפחו מקסימלי?

תשובות סופיות:

15) 4 ס״מ.
16) 4 ס״מ.
17) צלע הבסיס: 5 ס״מ, גובה: 2.5 ס״מ.
18) 120 ס״מ.
19) א. $y=\frac{1}{6}a$, $x=\frac{1}{12}a$ ב. $x=y=\frac{1}{9}a$.
20) $\frac{4\sqrt{3}}{27}a^3$.
21) $\frac{500}{3}$ סמ״ק.
22) גובה: $\sqrt{48}$ ס״מ. רדיוס: $\sqrt{24}$ ס״מ.
23) הוכחה.
24) 403.1 סמ״ק.

בעיות קיצון שונות בפונקציות וגרפים:

שאלות:

25) מנקודה A , הנמצאת על גרף הפונקציה $y=-x^2+5x$,
מורידים אנכים לצירים כך שנוצר מלבן ABOC (ראה ציור).

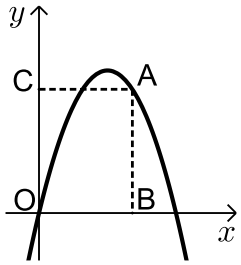

א. מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי שהיקף המלבן יהיה מקסימלי?

ב. מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי שהיקף המלבן יהיה מינימלי?

26) בפרבולה $y=9-x^2$ חוסמים מלבן ABCD ,
כך שהצלע AB מונחת על ציר ה- x (ראה ציור).
מה צריך להיות אורך הצלע CD כדי ששטח המלבן יהיה מקסימלי?

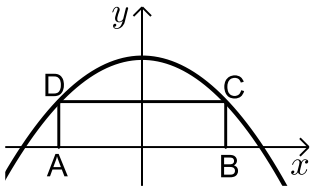

27) טרפז ABCD חסום בין גרף הפרבולה $y=9-x^2$ לבין ציר ה- x (ראה ציור).

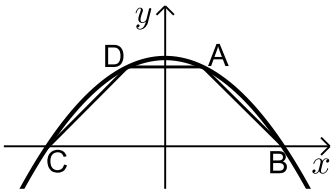

א. מה צריכים להיות שיעורי הנקודה A כדי ששטח הטרפז ABCD יהיה מקסימלי?

ב. חשב את השטח המקסימלי של טרפז ABCD.

28) נתונה הפרבולה $y=-x^2+12$.
ישר המקביל לציר ה- x חותך את הפרבולה בנקודות A ו- B (ראה ציור).
מחברים את הנקודות A ו- B עם ראשית הצירים, O.

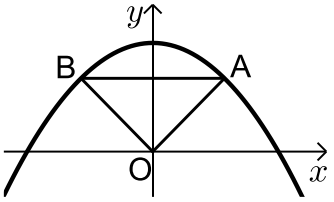

א. מה צריך להיות אורך הקטע AB כדי ששטח המשולש AOB יהיה מקסימלי?

ב. מהו השטח המקסימלי של המשולש AOB ?

29) נתונים הגרפים של שתי פרבולות: $y=\frac{1}{2}x^2+7$ ו- $y=-\frac{1}{4}x^2+3x$.
קו מקביל לציר ה- y חותך את שתי הפרבולות בנקודות P ו- Q (ראה ציור). מבין כל הקטעים המתקבלים באופן זה, מצא את האורך המינימלי של הקטע PQ.

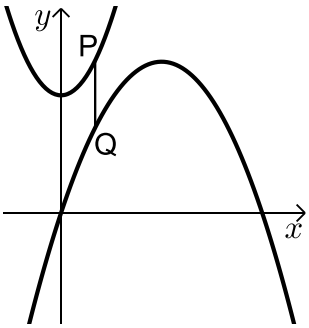

30) נתון גרף הפונקציה $y=\sqrt{x}$.

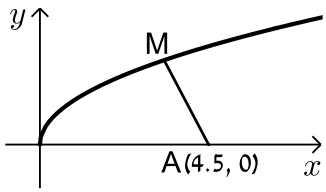

על ציר ה-x נתונה הנקודה $A(4.5,0)$ (ראה ציור).
מצא על גרף הפונקציה נקודה M, כך שריבוע המרחק AM יהיה מינימלי.

31) מצא על הישר $y=3x-4$ את הנקודה הקרובה ביותר לנקודה $(0,1)$.

32) בציור שלפניך מתוארים הגרפים של הפונקציות: $g(x)=\sqrt{36-6x}$, $f(x)=\sqrt{3x}$.

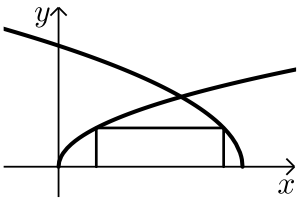

מלבן חסום בין הגרפים של הפונקציות ובין ציר ה-x, כמתואר בציור.
מצא את השטח הגדול ביותר האפשרי למלבן שחסום באופן זה.

33) דרך איזו נקודה על הפרבולה $y=-x^2+2x$ צריך להעביר משיק, כדי ששטח הטרפז, הנוצר על ידי המשיק והישרים: $x=1$, $x=0$ ו-$y=0$ (השטח המסומן שבציור) יהיה מינימלי?

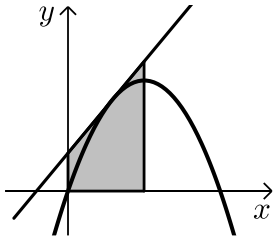

34) נקודה B נמצאת על גרף הפונקציה $y=x^2$ ברביע הראשון.
A היא הנקודה $(0,a)$ כאשר ידוע כי $a>0.5$ (ראה ציור).

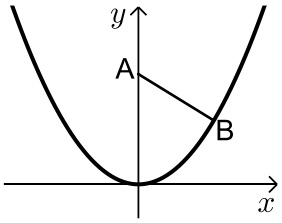

א. בטא באמצעות a את שיעורי הנקודה B, שעבורה המרחק AB הוא מינימלי.
ב. מצא עבור איזה ערך של a המרחק המינימלי הוא 2.

35) נתונה הפרבולה $y=x^2$, ונתון משיק לפרבולה שמשוואתו היא $y=6x-9$. בנקודה (t,t^2) שעל הפרבולה מעבירים משיק נוסף לפרבולה.
המשיקים נחתכים בנקודה M (ראה ציור).

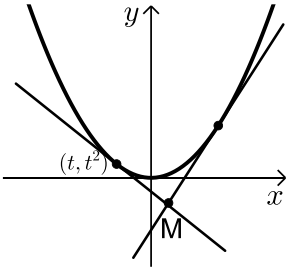

א. הבע את משוואת המשיק הנוסף באמצעות t.
ב. מצא את t שעבורו אורך הקטע, המחבר את הנקודה M עם קדקוד הפרבולה יהיה מינימלי.

36) במערכת צירים נתונות הנקודות $A(2,2)$ ו-$B(2,-2)$.
ראשית הצירים היא בנקודה O. M היא נקודה על
ציר ה-x בתחום $x>0$.
מה צריכים להיות שיעורי הנקודה M,
כדי שהסכום: OM + MA + MB יהיה מינימלי?

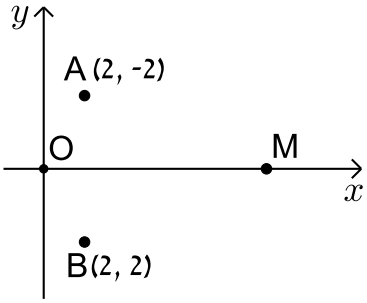

תשובות סופיות:

25) א. $A(3,6)$ ב. $A(0,0)$ או $A(5,0)$.

26) $CD=2\sqrt{3}$.

27) א. $A(1,8)$ ב. 32.

28) א. $AB=4$ ב. $S_{\Delta AOB}=16$.

29) $PQ=4$.

30) $M(4,2)$.

31) $(1.5,0.5)$.

32) 8.

33) $(0.5,0.75)$.

34) א. $B\left(\sqrt{\frac{2a-1}{2}},\frac{2a-1}{2}\right)$ ב. 4.25.

35) א. $y=2xt-t^2$ ב. $t=-\frac{3}{37}$.

36) $M(0.845,0)$.